

**ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ
ПРОТИ РАСИЗМУ ТА НЕТЕРПИМОСТІ**

**ЗАГАЛЬНОПОЛІТИЧНА РЕКОМЕНДАЦІЯ
ЄКРН № 1:**

**БОРОТЬБА ІЗ РАСИЗМОМ,
КСЕНОФОБІЄЮ, АНТИСЕМІТИЗМОМ
І НЕТЕРПИМІСТЮ**

Страсбург, 4 жовтень 1996

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Наша ВЕБ-сторінка: www.coe.int/ecri

Європейська комісія проти расизму та нетерпимості:

Згадуючи Декларацію, прийняту на Саміті глав держав і урядів держав -- членів Ради Європи у Відні 8-9 жовтня 1993 року;

Згадуючи, що План дій у боротьбі з расизмом, ксенофобією, антисемітизмом і нетерпимістю є частиною цієї Декларації і закликає Комітет міністрів створити Європейську Комісію проти расизму та нетерпимості, яка мала б повноваження давати загальнополітичні рекомендації державам-членам;

Пам'ятаючи пропозиції, що містяться у Рекомендації № 1275 про боротьбу із расизмом, ксенофобією, антисемітизмом і нетерпимістю, що її було прийнято Парламентською Асамблеєю Ради Європи 28 червня 1995 року;

Переконані в тому, що ефективна боротьба із расизмом, ксенофобією, антисемітизмом і нетерпимістю потребує зваженого і всебічного підходу, що знаходить відображення в багатьох заходах, які доповнюють і підсилюють один одного та охоплюють всі аспекти життя;

Визнаючи соціальне, економічне і правове різноманіття держав-членів і необхідність вживання конкретних заходів з метою реагування на ці відмінності;

Свідомі того, що расизм, ксенофобію, антисемітизм і нетерпимість не можна подолати виключно за допомогою правових заходів, проте визнаючи їхнє пріоритетне значення, а також те, що недостатнє застосування відповідного діючого законодавства дискредитує дії, спрямовані на боротьбу із расизмом і нетерпимістю в цілому;

Згадуючи про те, що середньо- і довгострокові запобіжні стратегії, які базуються на освітніх та інших заходах, є вирішальними для викорінення різних проявів расизму, ксенофобії, антисемітизму та нетерпимості, й висловлюючи в цьому зв'язку свою підтримку ініціативам, що запроваджуються в Раді Європи, зокрема у справі викладання історії; підтримуючи також Рекомендацію R (84) 18 про підготовку вчителів до прищеплення міжкультурного взаєморозуміння, зокрема в контексті міграції, та Рекомендацію R (85) 7 про викладання і вивчення прав людини в школі;

Визнаючи активну роль, яку засоби масової інформації можуть відігравати у створенні культури терпимості й взаєморозуміння;

Прагнучи в першій загальнополітичній рекомендації, додатково до інших заходів на міжнародному рівні, надати ефективну допомогу державам-членам у боротьбі з расизмом, ксенофобією, антисемітизмом і нетерпимістю та запропонувати їм конкретні й реальні заходи в деяких особливо важливих сферах;

рекомендує урядам держав-членів:

A. СТОСОВНО НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНІВ І ЗАСОБІВ СУДОВОГО ЗАХИСТУ

- Забезпечити, щоб національна правова система на найвищому рівні, наприклад у Конституції або в Основному Законі, гарантувала зобов'язання держави рівно поводитись з усіма особами та боротись із расизмом, ксенофобією, антисемітизмом і нетерпимістю;
- Підписати і ратифікувати відповідні міжнародні правові документи, що їх наведено в Додатку;
- Забезпечити, щоб національне кримінальне, цивільне й адміністративне право чітко і конкретно виступало проти расизму, ксенофобії, антисемітизму та нетерпимості, передбачаючи, зокрема, що:
  - дискримінація в питаннях зайнятості та забезпечення населення товарами і послугами є незаконною;
  - прояви расизму і ксенофобії суворо переслідуються, зокрема шляхом:
    - надання звичайним злочинам, що містять у собі ознаки расизму чи ксенофобії, статусу особливих;
    - гарантування того, що мотиви расизму чи ксенофобії злочинця спеціально враховуватимуться;
  - кримінальні злочини, расистського чи ксенофобічного характеру розглядаються офіційно;
  - згідно із зобов'язаннями, що їх бере на себе держава за відповідними міжнародними документами, зокрема за статтями 10 і 11 Європейської конвенції з прав людини,

усні, письмові, аудіовізуальні та інші форми виявлення поглядів, у т.ч. через електронні засоби масової інформації, що спонукають до ненависті, дискримінації чи насильства стосовно расових, етнічних або релігійних груп чи їхніх членів на підставі належності до такої групи, класифікуються з юридичної точки зору як кримінальні злочини, це стосується також виробництва, поширення і зберігання подібних матеріалів;
- Відповідно до вищезазначених міжнародних зобов'язань вжити заходів, у т.ч. коли це необхідно, правового характеру, для боротьби з расистськими організаціями, -- пам'ятаючи при цьому, що вони можуть становити загрозу правам людини для членів меншин, -- аж до заборони подібних організацій, якщо мається на увазі, що це сприятиме боротьбі з расизмом;

- Забезпечити обізнаність широкої громадськості з законодавством щодо боротьби із расизмом, ксенофобією, антисемітизмом і нетерпимістю;
- Забезпечити пріоритетність кримінального переслідування злочинів, расистського чи ксенофобного характеру і здійснювати його енергійно та послідовно;
- Забезпечити збір і публікацію точних відомостей і статистичних даних стосовно низки злочинів, що мають расистський чи ксенофобічний характер, та про які було повідомлено поліцію; про кілька справ, що розслідуються; про причини відмов розслідувати такі злочини і про результати розгляду справ;
- Забезпечити жертвам дискримінації доступність відповідних засобів правового захисту чи в межах кримінального, адміністративного або цивільного законодавства гарантувати грошове чи інше відшкодування;
- Забезпечити жертвам дискримінації доступність відповідної правової допомоги, коли вони шукають засобів правового захисту;
- Забезпечити поширення інформації про засоби правового захисту і можливість доступу до них;

В. СТОСОВНО ПОЛІТИКИ У ПЕВНИХ СФЕРАХ

- Вжити заходів у галузях освіти та інформації з метою посилення боротьби з расизмом, ксенофобією, антисемітизмом і нетерпимістю;
- Сприйняти політику, яка підвищить обізнаність з тим, що культурне різноманіття збагачує суспільство;
- Провести дослідження сутності, причин і проявів расизму, ксенофобії, антисемітизму та нетерпимості на місцевому, регіональному і національному рівнях;
- Забезпечити, щоб шкільні програми, наприклад, з викладання історії, були складені таким чином, щоб це посилювало повагу до культурного різноманіття;
- Організувати і надавати підтримку навчальним курсам, що мають на меті сприяти зростанню інтересу до культури, обізнаності щодо негативних стереотипів і знанню правових аспектів стосовно дискримінації, для осіб, які відповідають за питання підбору кадрів і підвищення працівників по службі або безпосередньо спілкуються з громадськістю, а також для осіб, які є відповідальними за питання дотримання усіма членами організації стандартів і політики рівних можливостей та недискримінації;

- Забезпечити, зокрема, організацію і надання підтримки подібним курсам для працівників поліції, працівників кримінального правосуддя, пенітенціарних закладів і тих, хто працює з особами без громадянства, зокрема з мігрантами і шукачами притулку;
- Сприяти усвідомленню державними службовцями необхідності бути терпимими в публічному вираженні своїх поглядів;
- Гарантувати рівне ставлення з боку поліції до всіх членів суспільства і уникати будь-яких проявів расизму, ксенофобії, антисемітизму та нетерпимості;
- Розвивати формальні й неформальні структури задля організації діалогу між поліцією та меншинами, а також забезпечити існування механізму незалежного розслідування інцидентів і конфліктів між поліцією та групами меншин;
- Сприяти наборові на державну службу всіх рівнів, зокрема в поліцію та її допоміжні служби, представників груп меншин;
- Забезпечити рівний доступ для всіх членів суспільства до державних служб, у тому числі до служб охорони здоров'я, соціальної допомоги і освіти;
- Вжити спеціальних заходів, а саме: поширювати конкретну інформацію задля забезпечення дійсно рівного доступу до цих служб усім групам громадян, які мають на це право;
- Розвивати і зміцнювати справжню рівність можливостей у питаннях доступу груп меншин до ринку праці шляхом проведення спеціальних навчальних заходів;
- Ініціювати проведення досліджень стосовно дискримінаційних заходів і обмежень або засобів позбавлення житла в галузі державного і приватного житлового будівництва;
- Забезпечити фінансування державного сектора житлового будівництва на підставі загальновідомих і обґрунтованих критеріїв, тобто таких, що надають рівний доступ до житла всім особам, які мають на це право, незалежно від етнічного походження;
- Виходячи з того, що без якісної бази даних важко розробляти і ефективно здійснювати політику у вищезазначених сферах, згідно з європейськими законами, нормами і рекомендаціями щодо захисту баз даних і права на приватне життя зібрати, якщо це необхідно, дані, які дозволять оцінити становище і досвід груп, що перебувають в особливо критичному становищі стосовно расизму, ксенофобії, антисемітизму та нетерпимості.

ДОДАТОК

Список відповідних міжнародних правових документів

- Конвенція про захист прав і основних свобод (Європейська конвенція з прав людини) (1950) та додаткові протоколи до неї
- Конвенція ООН щодо статусу біженців (1951)
- Конвенція Міжнародної Організації Праці щодо дискримінації в галузі зайнятості та праці (1958)
- Європейська соціальна хартія (1961) та додаткові протоколи до неї
- Конвенція ЮНЕСКО проти дискримінації в галузі освіти (1960)
- Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965)
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966)
- Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966) і Перший додатковий протокол
- Європейська хартія регіональних мов і мов меншин (1992)
- Рамкова конвенція про захист національних меншин (1995)

